Барацьбіты за народную справу

ЁН БЫЎ САЛДАТАМ РЭВАЛЮЦЫІ

Да стала, на якім стаяў прамоўца, кінуўся малады салдат у паношаным шынялі.

— Я чырвонаармеец смаленскай батарэі, — крыкнуў ён, — царскія афіцэры ашукваюць вас...

Натоўп салдат захваляваўся. Прамоўца разгубіўся. Чырвонаармеец штурхнуў яго і ўскочыў на стол.

— Іх мэта, — сказаў ён, — падавіць рэвалюцыю...

Спроба былых царскіх афіцэраў у сакавіку 1918 года арганізаваць антысавецкае выступленне салдацкіх мас у Смаленску была сарвана. Баец, які так смела выкрыў намер контррэвалюцыянераў, быў Іосіф Аляксандравіч Адамовіч.

У тыя дні часці Заходняга фронту, якія не ўвайшлі ў састаў рэвалюцыйных фарміраванняў, пад напорам нямецкіх войск адступалі. Многія з іх апынуліся ў Смаленску. Пад уплывам бальшавіцкай агітацыі салдаты пачалі ўступаць у рады Чырвонай Арміі. Немалая заслуга ў гэтым была і Адамовіча.

Нарадзіўся І. А. Адамовіч 26 снежня 1896 года ў Мінску ў сям'і рабочага. Бацька яго працаваў ліцейшчыкам на адным з заводаў, затым на гліняна-пасудных фабрыках у Барысаве, у Крупках, у Тыфлісе.

І. А. АДАМОВІЧ.

...цы ў Барысаве. Тут, на рабоце, юнак сталеў, засвойваў першыя паняцці аб класавай барацьбе.

Вясной 1915 года І. А. Адамовіч быў мабілізаван у армію, трапіў у там, дзе ён служыў, тады яшчэ не было)

Лютаўская рэвалюцыя заспела І. А. Адамовіча ў Харкаве, дзе ён знаходзіўся на лячэнні пасля цяжкага ранення. Бурныя палітычныя падзеі адразу ж захапілі яго. Адамовіч вядзе агітацыйную работу сярод салдат гарнізона, выбіраецца членам Харкаўскага Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў.

Але ў гэтым горадзе І. А. Адамовіч затрымаўся нядоўга. За рэвалюцыйную дзейнасць ён быў прыцягнут да ваеннага суда і па яго прыгавору пасланы з маршавым батальёнам у дзеючую армію на Румынскі фронт. Іосіф Аляксандравіч і там працягвае рэвалюцыйную работу. Ён арганізоўвае мітынгі, прымае актыўны ўдзел у братанні з салдатамі аўстра-венгерскай арміі, растлумачвае салдатам лозунгі рэвалюцыі. Яго выбіраюць у розныя рэвалюцыйныя салдацкія арганізацыі.

Пасля ліпеньскіх падзей у Петраградзе хваля контррэвалюцыі дакацілася і да Румынскага фронту. Тысячы рэвалюцыйных салдат былі кінуты ў турмы. І. А. Адамовіч таксама праследуецца афіцэрствам. У жніўні 1917 года ён вяртаецца ў Барысаў, служыць у 121-м пяхотным палку.

...сіф Аляксандравіч працуе сярод салдат Барысаўскага гарнізона. У дні Кастрычніка, будучы сакратаром Барысаўскага Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў, фарміруе атрады рэвалюцыйных чырвонагвардзейцаў, кіруе падаўленнем контррэвалюцыйных сіл у горадзе і яго ваколіцах.

У пачатку 1918 года І. А. Адамовіч быў прынят у партыю бальшавікоў. У лютым 1918 года, калі на Савецкую краіну напалі германскія імперыялісты, ён мабілізуе рабочых і салдат у атрады Чырвонай Арміі. А калі нямецкія інтэрвенты захапілі Мінск, на чале атрада ўзброеных рабочых разам з часцямі Чырвонай Арміі абараняе подступы да Барысава, затым змагаецца пад Магілёвам.

У сакавіку 1918 года І. А. Адамовіч прыбыў у Смаленск. Тут па даручэнню партыі ён фарміруе атрады Чырвонай Арміі. Адначасова выконвае абавязкі старшыны 1-й Смаленскай батарэі, якая фарміравалася ў горадзе.

«Мне разам з іншымі таварышамі давялося працаваць у Смаленску, — успамінаў пазней І. А. Адамовіч, — па арганізацыі спачатку Чырвонай гвардыі, а затым Чырвонай Арміі для падаўлення белагвардзейскіх паўстанняў і камендантам горада, затым губваенкомам.

У час наступлення польскіх інтэрвентаў І. А. Адамовіч кіруе рэвалюцыйнымі атрадамі па барацьбе з контррэвалюцыйнымі мяцяжамі. Ён удзельнічае ў ліквідацыі стракапытаўскага мяцяжу (Гомель), а таксама контррэвалюцыйных і кулацкіх выступленняў у Магілёўскай і Віцебскай губернях. Усюды ён праяўляе рэвалюцыйную рашучасць, энергію, аператыўнасць, ініцыятыву. Яго заслугі ў гэтай барацьбе былі адзначаны імяннной зброяй.

Летам 1920 года, калі Чырвоная Армія перайшла ў наступленне на Заходнім фронце, І. А. Адамовіч рашэннем Літоўска-Беларускага ЦК КП(б) назначаецца членам губернскай парттройкі. Ён вядзе вялікую работу па арганізацыі Савецкай улады ў вызваленых раёнах Беларусі.

Пазней сумяшчае ваенную дзейнасць у Мінску (начальнік гарнізона, наркомваен, член Рэўваенсавета) з партыйнай і савецкай работай — з'яўляецца намеснікам старшыні ЦВК Беларусі, членам ЦБ КПБ.

1921 год. Беларускі народ, як і ўсе народы Савецкай Расіі, распачаў мірную сацыялістычную працу. Гэта быў цяжкі час. У выніку імперыялістычнай і грамадзянскай вайны, нямецкай і белапольскай акупацыі былі нанесены вялікія страты прамысловасці, транспарту і сельскай гаспадарцы рэспублікі. Цяжкае становішча ўскладнялася разгулам бандытызму, які падтрымлівалі імперыялістычныя дзяржавы.

старшыні Саўнаркома БССР, рашэннем Прэзідыума ЦВК Іосіф Аляксандравіч назначаецца старшынёй Надзвычайнай паліўнай камісіі і паспяхова выконвае заданне партыі: на працягу кароткага часу заводы і фабрыкі Беларусі былі забяспечаны палівам і сыравінай.

Цяпер, калі вывучаеш дакументы, якія характарызуюць дзейнасць І. А. Адамовіча, асабліва выразна відаць, як ярка праявіўся яго талент у грозны час грамадзянскай вайны і ў гады сацыялістычнага будаўніцтва. Сын рабочага, які не заканчваў ніякіх універсітэтаў, Іосіф Аляксандравіч у дваццаць пяць гадоў стаў відным дзяржаўным дзеячом. Ён быў адным з многіх талентаў, якія разбудзіла ў народзе рэвалюцыя, адным з тых людзей, што спасцігалі ваеннае і арганізатарскае майстэрства на палях бітваў, у гушчыні самога жыцця і барацьбы. Іосіф Аляксандравіч добра ведаў цану ведам, глыбока паважаў навуку. На працягу ўсяго свайго жыцця ён пастаянна займаўся самаадукацыяй.

Усе, хто працаваў з І. А. Адамовічам, памятаюць яго як умелага арганізатара, стойкага камуніста, сціплага і чулага таварыша. З вялікай цеплынёй успамінае пра яго ветэран трох рэвалюцый у Беларусі А. Р. Бейлін: «Іосіф Аляксандравіч Адамовіч быў сапраўдным важаком мас. Ён дзейнічаў дакладна, хутка і смела. Захоплены барацьбой, ён заставаўся спакойным. Таму партыя не выпадкова даверала маладому камуністу самыя важныя справы».

па падрыхтоўцы з'езда Саветаў, прымае ўдзел у партыйнай дыскусіі ў 1923 годзе.

17 сакавіка 1924 года на II сесіі ЦВК Саветаў І. А. Адамовіч выбіраецца старшынёй Савета Народных Камісараў БССР, адначасова ён з'яўляецца членам ЦВК і Рэўваенсавета СССР. На гэтай пасадзе найбольш поўна праявіўся арганізатарскі талент І. А. Адамовіча. Усю сваю энергію Іосіф Аляксандравіч аддае справе будаўніцтва сацыялізма ў Беларусі. Ён, як і раней, знаходзіцца ў гушчыні народа, выязджае на будоўлі, заводы, фабрыкі, у раёны і вёскі. Іосіф Аляксандравіч нямала зрабіў для ўцягвання ў сацыялістычнае будаўніцтва рабочай і сялянскай моладзі, пастаянна заклікаючы яе да ажыццяўлення ленінскага запавету — авалодваць ведамі.

Вялікія клопаты ён праяўляў аб падрыхтоўцы нацыянальных кадраў, развіцці культуры, і асабліва беларускай літаратуры. Ён падтрымлівае таварыскія адносіны з рускімі і беларускімі пісьменнікамі У. Маякоўскім, Янкам Купалам, Якубам Коласам, Цішкам Гартным, М. Чаротам і іншымі.

У 1927 годзе І. А. Адамовіч у Маскве. Савет Народных Камісараў назначае яго старшынёй Цукратрэста СССР. Пазней ён узначальвае будаўніцтва цукровых заводаў на Далёкім Усходзе. Апошні перыяд свайго жыцця І. А. Адамовіч правёў на Камчатцы, дзе кіраваў акцыянерным Камчацкім таварыствам (АКО), — адной з найбуйнейшых рыбапрамысловых арганізацый Савецкага Саюза. Працуючы на Далёкім Усходзе, Іосіф Аляксандравіч не траціў сувязі з

Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь

С полным текстом документа можно ознакомиться в библиотеке